

FOLKE VIRKE

Maj - Juni - Juli 2020

Hverdagens KulturGrammatik

KulturGrammatik – Hvad er det?

Af Jeanne Bau-Madsen, cand. pæd.

3

Æreskulturelle fællesskaber

7

Af Yvonne Mørck, ph.d., lektor ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv ved Roskilde Universitet

Der skal ikke være plads til alle værdier

15

Af Naser Khader, værdiordfører for Det Konservative Folkeparti

www.folkevirke.dk

FOLKEVIRKE

Social, kulturel og politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE

Oplag: 1.200 . ISSN 0015-5845

**Deadline for næste nummer:
15. juli 2020**

Bladet kan kun bestilles ved direkte
henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
E-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 60 + porto.

Særpris for klassesæt.

Bladabonnement kr. 210 + porto pr. år

Medlemskab kr. 400 pr. år

Beløbene kan indbetales på

Folkevirkes konto:

Reg.nr. 7031 . Kontonr. 1099538

Redaktion

Annemarie Balle (ansvarshavende)
Firkløvervej 1
2400 København NV
Tlf. 51 51 24 20

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle

Næstformand:

Jeanne Bau-Madsen

Kasserer: Tove Hinriksen

Ulla-Brita Gregersen

Karen Hallberg

Ulla Lunde Hansen

Mona Jensen

Tove Kristensen

Lene Lund

Britta Poulsen

Katina A. Rasmussen

Susanne Tarp

Tryk og layout

Aars Bogtryk & Offset, tlf. 98 62 17 11

E-mail: aarsbogtryk@aarsavis.dk

Layout: Louise Christensen

Genrefotos: www.colourbox.dk

Dette blad er udgivet med støtte fra:

FORENINGEN AF
DANSKE KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Hverdagens KulturGrammatik

»At kende dig selv er begyndelsen på al visdom« – Aristoteles

Det enkelte menneskes kulturelle baggrund kan mange gange være med til at forklare, hvorfor man er uenig. Jo flere erfaringer man har med interkulturel kommunikation, des mere bevidst kan man blive om, hvordan personlige, sociale eller kulturelle forskelle får betydning i en samtale.

Det kan lyde enkelt, men ser man på de mange misforståelser, der er i også det danske samfund, ja så står det klart, at det ikke altid er så ligetil.

Folkevirke har med støtte fra Kulturministeriet gennemført et projekt under overskriften »KulturGrammatik«. Der er blevet afholdt møder og gennemført debatter i meget forskellig regi. I løbet af projektet er det blevet klart, at mange misforståelser bunder i forskellig kulturel baggrund og forskellig vægtning af, hvad der er vigtigt – familiens betydning i

forhold til den enkeltes behov eller helt lavpraktisk opfattelse af tid.

En af måderne at undgå misforståelserne på er ved at blive mere bevidst om det, man kan kalde en »KulturGrammatik«. I dette nummer af Folkevirke gives bud på, hvordan det kan ske, ligesom Folkevirke også har bedt centrale aktører om at skrive artikler om emnet. Det drejer sig bl.a. om lektor ved RUC Yvonne Mørck og udlændingeordfører Naser Khader. Yvonne Mørck har en forskningsmæssig baggrund og har bl.a. beskæftiget sig med æreskulturelle fællesskaber og får dermed peget på nogle centrale forskelle mellem danske og minoritetsgruppers opfattelser.

God læselyst og god debat – og på gensyn i Folkevirke til flere debatter!

Annemarie Balle, redaktør

INDHOLD

KulturGrammatik – Hvad er det?	3
Mellem to kulturer	5
Æreskulturelle fællesskaber	7
Kulturelle dilemmaer:	
Når tiden og forventningerne er forskellige	11
Verden rundt med KulturGrammatik	12
Der skal ikke være plads til alle værdier	15
Mindmapping – at beskrive sin egen kultur, Det kulturløse samfund	18
Opskrifter	22
Folkevirkes landsmøde i Coronaens tegn	24
Folkevirke info	25
Arrangementskalender 2020	26
Sæt kryds i kalenderen: Ja til engagement	28

KulturGrammatik – *Hvad er det?*

Af cand. pæd.

Jeanne Bau-Madsen

Menneskene bevæger sig mere og mere rundt i verden. Dette betyder, at vi møder forskellige kulturer – vi møder mennesker med forskellig KulturGrammatik. Det er derfor vigtigt, at vi forstår, hvad det indebærer at være en del af en kultur, og hvordan enhver kultur påvirker sine medlemmer til at handle efter bestemte mønstre.

Hvad er kultur?

Kultur er først og fremmest menneskeskabt. Kultur er bl.a. omgangsformer, adfærd, vaner, holdninger og traditioner. Det er også finkultur som fx litteratur, billedkunst og musik. Hvis man skal prøve at komme med en definition på kultur, kunne det lyde således: »Kultur er den sammenhængende helhed af tro, moral, værdier og vaner, der tilsammen danner grundlaget for en befolknings adfærd, love og skikke.«

En befolknings kultur er ikke nødvendigvis sammenfaldende med sprog- og landegrænser. Der kan godt være mange kulturer inden for samme stat. I de multikulturelle lande i Europa og USA findes der mange forskelligartede kulturer, hvor det enkelte menneske har et større tilknytningsforhold til en bestemt befolkningsgruppes kultur end til selve statsdannelsen.

Jo ældre og jo mere homogen en statsdannelse er, des større sammenfald bliver der mellem statens og kulturens grænser. Danmark kan opfattes som et afgrænset kultur- og statsområde.

Kulturforskelle

Hvorfor er der kulturforskelle i verden?

Hvad har skabt disse kulturforskelle? Det kan være både natur- og menneskeskabte betingelser.

Naturskabte betingelser kan være:

- Geografi
- Klima
- Befolkningstæthed

Geografi: Fx lavland, bjergland og ø-riger.

Klima: Et varmt klima giver fx muligheder for at tilbringe store dele af hverdagen i det fri.

Befolkningstæthed: Et land med lav befolkningstæthed har ofte andre omgangsformer end lande med høje befolkningstætheder. Her kan man fx tænke på lande som Rusland og Indien.

Menneskeskabte betingelser:

- Sproget
- Skjulte holdninger
- Høflighedsudtryk
- Sprog og kropssprog

Sprog: Sproget er det middel, mennesker kommunikerer med, og via sproget bliver de vigtigste kulturelementer videreført. Ofte er sprogforskelle alvorlige kulturbarrierer. Sproget bliver brugt til at udtrykke vores tanker og følelser. Fælles sprog giver en fælles følelse af tryghed og fællesskab.

Skjulte holdninger: Gennem sproget kan man udtrykke skjulte holdninger ved bl.a. at bruge ironi, sarkasme eller humor.

Høflighedsudtryk: De betyder forskelligt i forskellige kulturer. I de kinesiske og japanske sprogområder lægges der afgørende vægt på høflighed og positive udtalelser – noget man tager mere let på i fx Danmark.

Sprog og kropssprog: De enkelte sprog bruger kroppen meget forskelligt. En dansker bruger således sin krop meget mindre end en italiener. Sproget og kropssproget er de vigtigste kulturbærere, der findes.

At lære en fremmed kulturs sprog og kropssprog er næsten umuligt, da denne læreproces allerede starter i barneårene.

Religioner

Holdninger til andre mennesker, arbejde og familieliv bliver ofte styret af religionerne. Religionernes betydning er ofte overset i mange sam-

»Kultur er den sammenhængende helhed af tro, moral, værdier og vaner, der tilsammen danner grundlaget for en befolknings adfærd, love og skikke.«

**Jeanne Bau-Madsen,
cand. pæd.**

menhænge i vores kulturkreds, men i andre befolkninger er denne faktor selve grundlaget for adfærd, økonomisk og politisk tænkning.

Religionen har i nogle islamiske stater betydning for borgernes frihed. Her er religion og statsapparat ofte meget tæt forbundet.

Politik

De politiske ideologier har betydning for individernes muligheder. Her tænkes på liberalisme i forhold til kommunisme. Kommunismen lægger således mere vægt på samfundets kollektive interesser, mens liberalismen lægger vægt på individets muligheder for at udfolde sig.

Historie

Verdens forskellige lande har hver deres egen historiske baggrund. Nogle lande er gamle statsdannelser som Danmark. Andre er kun nogle få årtier gamle som fx mange østeuropæiske lande. En gammel statsdannelse har haft mange år til at udvikle egne skikke, sædvaner og holdninger og har derfor ofte deres egen kultur. Unge stater og

stater, der er dannet på tværs af sproglige og befolkningsmæssige skel, har ofte ingen fælles kultur.

Hvad er KulturGrammatik?

Vi taler om en kulturel grammatik, hvor opførsel, normer, symboler og regler er lige så styrende som den sproglige grammatik. Opdragelsen ind i egen kultur fastholdes hele livet igennem. Nogle påstår, at man aldrig kan passe fuldstændigt ind i en anden KulturGrammatik end den, man er opdraget i.

Det tager således lang tid at ændre grundlæggende faktorer. Det faktum, at man er flyttet til et andet land, betyder i reglen, at man bygger et værn om sine truede centrale normer, snarere end man opgiver dem! Man er dog nået et langt stykke mod større forståelse af andre, hvis man erkender, at der findes forskellige KulturGrammatikker, og at én grammatik ikke er mere rigtig end andre.

Mange mennesker vokser op i en kulturkreds, de ikke flytter ud af. Deres KulturGrammatik vil ændre sig med årene, men det vil være

ændringer, der har med alderen at gøre – man ændrer fx smag inden for musik og mad, men grundlæggende er KulturGrammatikken den samme. I det øjeblik man møder mennesker fra andre kulturer eller bosætter sig i en ny kultur, bliver man bevidst om, at man har en KulturGrammatik, der adskiller sig fra den KulturGrammatik, man møder i de nye omgivelser eller blandt de mennesker, man møder i sin dagligdag. Det sidste har mange danskere oplevet siden 1960'erne. Pludselig kunne man møde mennesker med en anderledes klædedragt, et andet sprog og andre normer.

Kilder:

Gillis Herlitz:

»Kunsten at møde andre kulturer«, 2008.

Tidsskriftet »Antropologi«
nr. 25, 1995.

Kulturtidsskriftet »Folkevirke«,
nr. 2, 2011.

Jeanne Bau-Madsen:

»Studiekredshåndbogen –
Demokratiets værksted«, 2008.

Mellem 2 kulturer

Af Annam Al Hayali,
projektkoordinator

Vi taler ofte om kultur – om forskellige kulturer, kulturelle begivenheder og kulturoplevelser – men hvad mener vi egentlig, når vi taler om kultur?

Kultur bruges tit til at beskrive kunst, f.eks. litteratur, dans, musik og teater.

Men vi bruger også ordet kultur om en bestemt måde at leve på, dvs. en fælles livsform.

Det betyder, at mennesker med samme kultur har nogenlunde samme syn på omverdenen.

De stræber efter det samme og har i store træk samme holdninger til tingene. Det betyder dog ikke, at man i et kulturelt fællesskab ikke kan være forskellige fra hinanden, for indenfor en kultur kan der godt eksistere subkulturer og modkulturer.

Kulturen påvirker den måde, vi handler på og de normer, som vi lever efter. For eksempel opfører vi os på en bestemt måde, når vi spiser mad, vi går klædt på en bestemt måde og hilser på andre på en bestemt måde – det har alt sammen med kultur at gøre.

Det kan være rigtig svært at beskrive sin egen kultur, fordi den måde, vi opfører os på i hverdagen, er meget ubevidst, og derfor er vi ikke altid bevidste om vores adfærd.

Det er noget, man er vokset op med, og som ligeledes har dybe rødder i os. Vi stopper sjældent op og reflekterer over, hvorfor vi gør, som vi gør, og når det kommer til kultur, er reglerne sjældent skrevet ned, dvs. der eksisterer ikke nogen egentlig facitliste, og derfor kan det være svært at lære andres kulturelle regler at kende. Det er derfor ikke sjældent, at misforståelser baseret på kulturelle forskelle opstår. Derfor kan det være fordelagtigt at have forståelse for sin egen kultur samt at lære noget om de andre kulturer, som eksisterer i ens samfund, og som man derfor ofte vil møde. Med andre ord så kan kulturforståelse medføre skabelsen af gode relationer samt medføre en øget følelse af fællesskab i samfundet.

Kulturelle dilemmaer

I den vestlige verden, inklusiv i Danmark, handler kulturen i høj grad om det, vi kalder det individuelle eller en form for »jeg-kultur«. Det vil sige, at det enkelte menneske i store træk bestemmer over sit eget liv og indgår i de sociale sammenhænge, som det selv finder bedst. Frihed til selv at vælge er meget vigtig. Dette er i modsætning til den kollektive kultur eller »vi-kulturen«, som hersker særligt i Mellemøsten og Asien, hvor kulturen er mere familieorienteret og/eller kollektivistisk. Her betragter det enkelte menneske sig som en del af en større sammenhæng, hvor identiteten nøje

hænger sammen, som f.eks. et familiemedlem, der lever og tager del i samfundet.

Da mange indvandrere og flygtninge i Danmark kommer fra en kollektivistisk kulturform, kan det skabe nogle kulturelle dilemmaer for dem at være i Danmark, for det betyder, at de skal finde deres egen måde at være dansker på. Det er et dilemma, som vi ofte møder, når vi i foreningen Interkulturelt Kvinderåd arbejder med vores telefonrådgivningsprojekter.

For mange nydanskere kan den religiøse indflydelse være enorm og påvirke deres sociale kultur, hvilket er en interessant forskel fra det danske samfund, som ikke i ligeså høj grad lader sig påvirke af religiøse skrifter. Den religiøse tilknytning er ofte meget stor blandt nydanskere, især dem som stammer fra Mellemøsten. Som eksempel kan nævnes, at seksuelle udfoldelser ikke nødvendigvis bliver set som noget dårligt blandt nydanskere, men det er noget, som kun hører til indenfor ægteskabets rammer. Både homoseksualitet og sex udenfor ægteskabet er der kulturelle og religiøse påbud mod. Dette er noget både Islam og Jødedommen er enige om, nemlig at seksualitet bør afgrænses til ægteskabet, så den ikke løber løbsk. Derfor er dyder som jomfruelighed og fromhed vigtige.

Indvandrerpiger, som indgår i et arrangeret ægteskab, kan befinde sig i et dilemma mellem deres familietraditioner og det danske sam-

fund, som de er vokset op i, og det skal vi hjælpe dem med. Et arrangeret ægteskab tager udgangspunkt i et kollektivt opdragelsesmønster – i modsætning til »jerkulturen«, som tager udgangspunkt i individets ret til selv at vælge og bestemme, så er grundlaget for »vi-kulturen« tryghed, og friheden findes ved at se sig selv som en del af en større helhed.

Da mange indvandrere og flygtninge i Danmark kommer fra en kollektivistisk kulturform, kan det skabe nogle kulturelle dilemmaer for dem at være i Danmark, for det betyder, at de skal finde deres egen måde at være dansker på.

**Annam Al Hayali,
projektkoordinator**

Ægteskabet handler derfor ikke kun om følelserne mellem de individuelle ægteskabspartnere, men om at blive en del af en større familieenhed.

I den muslimske kultur bliver abort set som noget, der helst skal undgås, men kan under nogle omstændigheder tillades, f.eks. hvis svangrskabet udgør en trussel mod kvindens liv eller hendes fysiske eller psykiske sundhed.

Kulturbestemt adfærd

For at opsummere: kultur påvirker den måde, vi opfører os på, og de standarder som vi efterlever, dvs. kulturen præger i høj grad vores adfærd. Som eksempel kan nævnes tidsforholdet, der kan være

meget forskelligt alt efter hvilken kultur, man er en del af.

I Skandinavien hersker der en enighed om, at det er vigtigt at være punktlig med tiden, og der bliver lagt vægt på, at man overholder aftalte tidspunkter. Faktisk er hele vores dag i Skandinavien stort set styret af uret – vi står op på bestemte tidspunkter, spiser på bestemte tidspunkter og går i seng på bestemte tidspunkter. Har man af-

taler, er det meget vigtigt, at man ikke kommer for sent. I andre kulturer, f.eks. i de sydeuropæiske lande eller mange steder i Mellemøsten, har man en helt anden opfattelse af tid – her bliver tiden anset for værende en ubegrænset ressource, og måske hænger disse forskelle sammen med det forskellige syn på livet, som man har.

Tidsforholdet i Skandinavien betyder også, at man har en opfattelse af, at livet har en begyndelse og en slutning, hvorimod man i andre kulturer, f.eks. i mange asiatiske kulturer, anser livet som værende en cyklus af genfødsler, mens man i Mellemøsten tror på, at man kommer til at leve videre et andet sted senere hen. Derfor har tiden ikke en slutning som sådan.

I en demokratisk stat har borgerne en oplevelse af en politisk identitet, der er baseret på principperne om demokrati, menneskerettigheder og politisk lighed blandt borgerne.

Æreskulturelle fællesskaber

Ære har som regel rod i den æreskultur, der råder i familiernes oprindelseslande, derfor er det en vigtig debat at tage

Af Yvonne Mørck, ph.d., lektor ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv ved Roskilde Universitet

I de senere år er begreber som social kontrol og ære kommet stadig mere på dagsordenen i medierne, blandt fagprofessionelle og i forskellige undersøgelser. Her berettes bl.a. om unge etniske minoritetskvinder, der udsættes for omfattende overvågning og social kontrol af deres familiemedlemmer, om den modstand kvinder kan stå overfor i deres egne familier og etniske bagland, hvis de vil danne par med etnisk danske mænd, om kvinder der udsættes for trusler og chikane af forskellig slags, når de vil skilles, og hvor vanskeligt det kan være for minoritetsetniske LGBT-personer

(lesbiske, homoseksuelle mænd, biseksuelle og transkønnede) at navigere mellem et personligt liv efter eget ønske og det forventningspres, som de oplever fra familie og slægt om at indgå i et heteroseksuelt ægteskab og skabe sig en familie. Men hvad indebærer en ærestænkning egentlig, og hvilke opfattelser af køn, familie og magt ligger til grund for en sådan tænkning? Er der nogle begreber, der kan bidrage til forståelse af dette fænomen? Da der i løbet af de sidste ca. 50 år er kommet et stigende antal mennesker til Danmark fra lande, hvor fænomenet ære kan spille en central rolle, er det relevant at få et indblik i tænkningen bag æreskulturelle fællesskaber.

Æreskulturelle fællesskaber

I bogen »Æresrelateret social kontrol. Teori og praksis i socialt arbej-

de« (Akademisk Forlag 2019), som jeg har skrevet sammen med Sofie Danneskiold-Samsøe og Bo Wagner Sørensen, har vi udviklet det analytiske begreb æresrelateret social kontrol. Begrebet definerer vi som »familiens, slægtens og det etniske baglands forebyggende adfærdsregulering og sanktioner i form af tvangsbaseret kontrol over for gruppe-medlemmer, der reelt eller potentielt afviger fra gældende normer for kønnet og seksuel adfærd og identitet, med det formål at opretholde eller genoprette familiens ære inden for en patriarkalsk kønsorden« (Danneskiold-Samsøe, Mørck & Sørensen 2019: 47-48). Denne definition danner baggrund for følgende indkredsning af æreskultur og æreskulturelle fællesskaber.

Æreskulturelle fællesskaber er både lokale og transnationale, idet mennesker og forestillinger overskrider

nationale grænser, dvs. at den æresrelaterede sociale kontrol også kan være transnational. Æreskultur er baseret på særlige kulturelle logikker, dvs. sammenhængende forestillinger om køn, seksualitet, familierelationer og arbejdsdeling, der tilskrives og kropsliggøres af fællesskabets medlemmer. Man kan sige, at det sociale indlejres i kroppen og bliver til menneskers habitus, dvs. indgroede vaner, færdigheder og dispositioner. Kultur viser sig således som kulturel motivation, men det indebærer ikke, at kultur er deterministisk og dermed uforanderlig. Skønt menneskers habitus er træg, kan den forandres. Det er den da også blevet blandt mange etniske minoriteter i Danmark i løbet af blot en eller to generationer, mens andre holder mere fast i deres velkendte habitus. Det er således værd at huske på, at mennesker ikke er kulturelle marionetdukker. De er ikke blot kultur- og traditionsbærere, men også kultur-

skabere, der er med til at forme såvel deres egen som samfundets historie.

Ære har rod i den æreskultur, der råder i familiernes oprindelseslande. Æresbaserede fællesskaber er opstået, hvor der ikke var en (fungerende) stat og et retssystem, og de bliver i princippet konkurrenter til staten i samfund, hvor der findes en sådan, som fx i Skandinavien. Dette er baggrunden for, at sociale fællesskaber præget af æreskultur kan have ringe tillid til staten.

Betegnelsen æreskultur henviser til sociale fællesskaber, hvor mænds og dermed familiernes ære er af central betydning. Æren afhænger af pigers og kvinders ærbarhed og af mændenes evne til at kontrollere og straffe dem, hvis de overskrider æresnormer. Det er en helt afgørende »opgave« for alle familiedlemmer at sikre, at familiens kvindelige medlemmer ikke indgår i seksuelle relationer, før de bliver

gift. Kyskheds- eller jomfruidealet udgør således grundlaget for en families ære, især mændenes ære, idet maskulinitet afspejles i kontrollen af kvinders seksualitet. Hvis en ugift pige eller kvinde bringer vanære over sin familie ved at miste sin »mødom«, tilfalder det hendes mandlige slægtninge at hævne og hævde familiens ære ved at straffe hende. Et ære/skam-kodeks er på spil, som gør, at man er indfanget i »ansigtets tyranni«. Ansigt henviser til det mandlige overhoveds og hans slægts ansigt udadtil, hans facade mod verden. Han skal kontinuerlig være påpasselig med at bevare og om nødvendigt redde sit ansigt, så det ikke svæertes til. Det afgørende er, at normbrud, der påvirker æren, ikke bliver offentligt kendt, for så kan man undgå, at der sladres om familien; den kan undgå at få et dårligt og vanærende omdømme.

Det er nemlig centralt, hvad andre i det æreskulturelle fællesskab mener og siger om familien.

Titlen på den norske fiktionsfilm »Hvad vil folk sige«, som også har været vist i danske biografier, der tager afsæt i manuskriptforfatteren og instruktøren Iram Haqs egen historie, illustrerer dette.

Vores definition af æresrelateret social kontrol henviser ikke blot til adfærdsregulering og sanktioner i forhold til normbrud for kønnet, men også for seksuel adfærd og identitet. Som nævnt i indledningen kan et normbrud, der påvirker medlemmer af æreskulturelle fællesskaber, også handle om at identificere sig og leve som LGBT-person. Hvis et familiemedlem fx lever »åbent« som

homoseksuel mand, kan det ikke blot påvirke hans eget, men hele familiens omdømme.

Intimt medborgerskab

Historisk omfatter medborgerskabsbegrebet civile, politiske og sociale rettigheder, der henviser til henholdsvis offentlige forhold som retssikkerhed, politisk indflydelse og velfærd. Forhold knyttet til det private er altså ikke inkluderet i denne forståelse. Det er baggrunden for dannelse af begrebet intimt medborgerskab, da det indoptager den udvikling af private relationer, der er foregået ikke mindst de seneste hundrede år, især i den vestlige verden. Denne udviklingsproces indebærer, at relationer mellem mennesker i stigende grad bygger på demokratiske principper såsom medbestemmelse, jævnbyrdighed og retfærdigheder. Ifølge sociologen Ken Plummer, som er ophavsmand til begrebet, henviser intimt medborgerskab til dét at have (eller ikke have) kontrol eller råderet over sin egen krop, sine egne følelser og personlige/intime relationer og dermed have (eller ikke have) adgang til valg af egne erfaringer og identiteter. Han påpeger, at der ikke blot er én vej eller model, men flere veje til eller modeller for at kunne opnå et fuldt intimt medborgerskab. Han argumenterer endvidere for, at de fleste mennesker i verden lever samtidigt i traditionelle, moderne og senmoderne verdener, men at det foregår i forskellige tempi, i varierende grad og med forskellige grader af bevidsthed. Derfor giver det mening at tale om traditionelle, moderne og senmoderne intimiteter,

ter, som indeholder forskelligartede måder at forstå og praktisere intime og personlige relationer på.

Begreberne traditionelle, moderne og senmoderne intimitetsformer henviser til idealtyper, dvs. de er strukturerende karakteristika, der understreger visse kendetegn og overordnede forskelle, der i nogle tilfælde kan gøre eller rent faktisk gøre en forskel for menneskers personlige og intime liv. Såvel familier i ikke-vestlige lande som etniske minoritetsfamilier er præget af spændinger mellem familiecentrerede og individcentrerede værdier, herunder konkurrerende fortolkninger af intimitetsformer og kønskultur. Der er således altid flere stemmer, interesser og aktører i et kulturelt fællesskab, ligesom der kan være store variationer i familiers og individers livsformer. Hverdagens mikropolitik forstået som de forhandlinger, der foregår såvel internt i etniske minoritetsfamilier som i de transnationale netværk, betyder, at intimitetsformer kan se yderst forskellige ud i praksis.

Traditionelle intimiteter udgør normen i samfund og sociale fællesskaber, hvor mennesker lever i tæt forbindelse med deres familier og naboer. Her råder kollektivt orienterede familieformer, og man lever i fællesskaber, der er indlejret i stærkt patriarkalske og religiøse ordener. Såvel slægtsskabsbånd som ægteskabsinstitutionen står stærkt (typisk en eller anden form for arrangeret ægteskab), og der er pres på den enkelte om at tilpasse sig de i fællesskabet dominerende normer vedrørende køn, seksualitet og ærbarhed. Ægteskabet er ideelt

set den eneste legitime ramme for at have seksuelle relationer.

Sladder er et effektivt middel til social kontrol af især, men ikke udelukkende, kvinder.

Traditionelle intimiteter råder bl.a. i Mellemøsten, og disse samfund er også kendetegnet ved dét, som antropologen Suad Joseph betegner patriarkalsk forbundethed eller samhørighed. Det samme kan siges om etniske minoritetsfamilier i Danmark og andre europæiske lande, der har deres oprindelse i disse samfund. Samhørighed henviser til relationer, hvor menneskers grænser er relativt porøse i den forstand, at de føler sig tæt forbundne med signifikante andre, og det enkelte menneske er defineret af sin position i fællesskabet, typisk i familien og slægten. Man fremstår som moden, hvis man lever op til de forventninger og forpligtelser, der er indlejret i slægtsskabsrelationerne. For de unge kan det være at gifte sig og gifte sig med en partner, som forældre og andre betydningsfulde personer i slægten finder passende.

Patriarkatet bidrager til reproduktion af samhørighed ved, at relationerne er indlejret i et alders- og kønshierarki, hvor mænd og ældre har mere magt end kvinder og unge. Den patriarkalske orden er med til at opretholde forbundetheden ved at forme mænd og ældre til at styre kvinder og unge og ved at socialisere kvinder og unge til at lade sig styre af mænd og ældre. Deltagerne internaliserer og underlægger sig med andre ord de i fællesskabet herskende alders- og kønshierarkier. Derved både bidrager de til og

er påvirket af dette magtsystem. Mænd og ældre har imidlertid en privilegeret ret til at overskride andres grænser, forme andre og styre deres relationer.

Moderne og senmoderne intimiteter udgør normen i liberale samfund, der er karakteriseret ved individualisme og verdslighed. Moderne intimiteter er forbundet med modernitet, som bl.a. hænger sammen med kapitalisme og urbanitet, der har medført en aftraditionalisering, en generel demokratisering, herunder mellem generationer og køn samt en voldsom forandringshastighed. Dette afspejles bl.a. i, at man selv vælger sin partner, at begge køn kan opløse et parforhold/ægteskab, når det ikke giver mening mere, ligesom homoseksuelle forhold, især i vestlige liberale demokratier, er blevet mere anerkendt både socialt og juridisk. Senmoderne intimiteter er kendetegnet ved et kreativt miks af traditionelle og moderne intimiteter, der er blevet muliggjort i en globaliseret verden præget af teknologiske landevinger såsom fly, internet og mobiltelefoner; teknologier som bidrager til kendskab til andre måder at leve på. Selvom masser af mennesker forbliver mere eller mindre uberørt af den senmoderne verdens mange tilbud, så bliver stadig flere imidlertid påvirket bl.a. via sociale medier og migration.

Migranter og flygtninge, der kommer til Europa, medbringer deres egne normer, værdier og praksisser såsom familieforståelse, kønskultur

og seksualmoral, som mødes med de normer, værdier og praksisser, der hersker i det nye (hjem)land. Denne situation indebærer både øget mangfoldighed i forhold til intimitetsformer og mulighed for at skabe nye typer af hybride intime relationer og livsformer, men også udfordringer i forhold til tilpasning, spændinger mellem modsatrettede forståelser og praksisser og dermed risici for forskelligartede konflikter.

For at alle borgere i Danmark reelt får adgang til et fuldt intimt medborgerskab, er det nødvendigt med en kultur- og mentalitetsændring for at komme ærestænkning i form af æresrelateret social kontrol til livs.

**Yvonne Mørck, ph.d., lektor ved
Institut for Samfundsvidenskab og
Erhverv ved Roskilde Universitet**

Kultur- og mentalitetsforandring
Migration har konsekvenser ikke blot for menneskers økonomiske og sociale situation, men også for deres personlige, private og intime liv. Når mennesker krydser grænser – land/storby, landegrænser og kontinenter – overskrider de typisk også grænser for forestillinger om og normer for kønsmæssig og seksuel adfærd. Enkelt personer og familier påvirkes imidlertid af livet i det nye land, hvorved de kan forandre såvel forestillinger om køn, seksualitet og familieformer som deres praksis over tid. Hvad der foregår i privatsfæren er med andre ord afgørende for de involveredes trivsel og medborgerskab. For at alle borgere i Danmark reelt får adgang til et fuldt

intimt medborgerskab, er det nødvendigt med en kultur- og mentalitetsændring for at komme ærestænkning i form af æresrelateret social kontrol til livs. Det er ikke noget, der sker fra den ene dag til den anden eller for den sags skyld fra den ene generation til den anden. Der har dog formodentlig altid været mennesker, der har kæmpet imod og iværksat strategier til at undvige denne form for magt – og det er der også nu. Inden for de seneste år har fx grupper af yngre etniske minoritetskvinder slået til lyd for at stå sammen i kampen om kønsligestilling. I Norge har de såkaldte »Skamløse Jentene« i bogen »Skamløs« (norsk Gyldendal 2017) foreslået at omforme betydningen af ære og skam:

'''Skam' bliver brugt som skældsord mod piger, som ikke følger sig efter gældende

normer: Det er en grov anklage, og både din egen og familiens ære står på spil. Ejer du ikke skam, må der være noget galt med dit moralske kompas, noget galt med måden, du er opdraget på, noget galt med dig. Ordet 'skamløs' giver knuder i maven. Vi har derfor brugt ordet i denne debat [om social kontrol] med en vis ironi. Men når man smager på ordet, analyserer, hvad det egentlig indebærer, så er det befriende: skamløs. Uden skam.

Så selvsagt er vi skamløse, hvis det er synonymt med ikke at tage skammen på os, som andre prøver at påføre os. Selvsagt er vi skamløse, hvis skamløs er synonymt med at være fri" (Amina Bile, Sofia N. Srouf & Nancy Herz 2017: 7).

Kulturelle dilemmaer:

Når tiden og *forventningerne* er forskellige

Af Karen Hallberg,
frivillig,
Krisecenter
Frederiksberg

Jeg vil efterfølgende skrive om emnet »Hvordan får personlige, sociale eller kulturelle forskelle betydning i en samtale?« Dog vil jeg gerne bytte samtale ud med fællesaktiviteter.

Kultur er blandt andet vaner, og vaner bliver let til »love« på det personlige plan.

I det efterfølgende vil jeg skrive om mine erfaringer med at arbejde frivilligt på et kvindekrisecenter, hvor jeg arbejder med børneaktiviteter og fællesarrangementer for kvinder og børn, som kan være fødselsdagsfester, fællesspisninger og lignende.

En af mine vaner er at møde til tiden til en aftale – og det er nok blevet en af mine personlige love. Jeg har svært ved at acceptere, at når man har indbudt til fælles-

spisning, så sker det ofte, at kvinder og børn ikke kommer til tiden.

De kommer op til en time efter, at maden er klar. For mig er det vigtigt, at et fællesmåltid smager godt, er sundt og ikke udelukker f.eks. muslimer fra at spise det, derfor irriterer det mig, at man kommer for sent. Jeg er blevet bedre til at være mere ligeglad og erkende, at det er ikke mit problem, at den varme mad er blevet til en lunken variant.

Jeg kan også mærke min irritation, hvis en muslimsk kvinde kigger i skraldespanden for at sikre sig, at kyllingen nu var halalslagtet til trods for, at jeg lige har sagt, at den er halalslagtet.

Det hænger jo nok sammen med, at i min kultur har jeg lært at have tillid til, at andre er til at stole på.

Ovenstående kan misforstås, jeg vil gerne slå fast, at jeg er uendelig glad for at være med til at kunne gøre noget for en gruppe kvinder og børn, der har været igennem og er midt i en svær situation og står overfor en usikker fremtid.

Tillid får man af at opleve at kunne stole på det omgivende samfund, hvad enten det er myndigheder eller på det mere personlige plan.

Endvidere skal jeg lære at forstå, hvor meget religion betyder i hverdagsituationer for nogle muslimske og andre religiøse fællesskaber, Allah og Gud ser alt, og man er konstant overvåget.

Børneaktiviteter med krisecenterbørn giver mange skønne oplevelser. Vi har kreativt børneværksted en eftermiddag om ugen, en af de andre frivillige har en baggrund som pædagog og er den, der står for aktiviteterne. Ud over børneværkstedet laver vi ture ud af huset. Vi vil meget gerne have mødrene til at se og glædes over, hvad børnene har lavet. Her oplever jeg til tider kulturelle forskelle på forståelse for, hvor vigtigt det er for børn at vise mor, hvad de har lavet.

Afslutningsvis kommer jeg til at tænke på, hvordan vi oplever fremmede kulturer på rejser på en helt anderledes måde, end når vi møder den fremmede kultur herhjemme.

Krisecenter Frederiksberg. Foto: www.krisecentrene.dk.

Vi har alle en kultur, som vi bør være stolte af. I kulturmøder prøver vi ofte at nedtone egen kultur for at være imødekommende. For indvandrere/flygtninge, der kommer til Danmark, kan det af og til være vanskeligt at forstå den danske kultur, fordi danskere ofte ikke melder klart ud, hvad deres værdier og kultur står for. Folkevirke har fundet nogle eksempler på mødet mellem forskellige kulturer, og på hvordan udfaldet kan blive overraskende.

NÅR MAN IKKE KAN BRUGE SAMME ANNONSE VERDEN OVER

En hovedpinepille skulle sælges over hele verden. Firmaet besluttede at bruge den samme tegning til fremstødet over hele verden.

Den valgte tegning så således ud:

En sur mand – en pille – en glad mand.

Virksomhedens reklameafdeling mente, at det var en rigtig god måde at lancere hovedpinepillen på verden over, da den så også kunne sælges i lande, hvor brugerne fx ikke kunne læse. De kunne så uden de store forklaringer se billederne og hurtigt se, at de ville slippe af med deres hovedpine hurtigt og igen føle sig glade.

Men annoncefremstødet resulterede ikke i et øget salg i bl.a. de arabiske lande, hvor man læser fra højre mod venstre.

Beslutningen blev taget uden at tage hensyn til, at netop sproget er en vigtig del af kulturen. Nogle sprog har intet skriftsprog, andre skrives med forskellige alfabeter. Nogle læses fra højre til venstre, andre fra venstre til højre og nogle sprog læses oppefra og ned.

GÆSTFRIHED

En skoleelev havde forsømt skolen en dag. Da han mødte op igen spurgte læreren, hvor han havde været. Han kunne fortælle, at hans farbror var kommet på besøg fra Istanbul, og familien havde hentet ham i lufthavnen.

Høflighed over for en gæst blev i hans kultur betragtet som vigtigere end skole og arbejde!

I de protestantiske lande er det som udgangspunkt vigtigt, at alle, der kan arbejde, gør det for at hjælpe dem, der ikke kan – det kan fx være mindre børn og ældre. Det betyder, at i de protestantiske kulturer kommer man til tiden og passer sit arbejde hver dag. I andre kulturer er gæstfrihed meget vigtig og den sættes over bl.a. forventningen om at møde på arbejde.

VERDEN RUNDT MED

TRADITIONER ER TÆT FORBUNDNE MED KULTUREN

En afrikaner kommer hjem til sin landsby efter at have besøgt et meget eksotisk land på den nordlige halvkugle. Her fortæller han om mange mærkelige oplevelser, han har haft:

Det mest uhyggelige, han havde oplevet, var på det tidspunkt, da natterne var længst. En nat gik hans dør op og en masse kvinder, klædt i lange hvide kjoler, trængte sig indenfor. En kvinde havde en krans af lys om sit hår, og de sang alle.

I dette land var det sjældent, at man hørte nogle tale om deres Gud. Men den afrikanske gæst fik lov til at være med og se på, at de fejrede den store grisefest. De tilberedte grisen på mange forskellige måder, og da de havde spist første dags aften – så kom deres Gud.

Selv om de ikke sagde, at det var ham, så kunne gæsten forstå, at det var det. Han lignede en gammel medicinmand med maske for ansigtet og med underligt tøj. Han havde kostbare gaver med til menneskene, som var glade og lykkelige. Bagefter forsvandt han. De sagde, at han plejede at komme til dem en gang om året.

KULTURGRAMMATIK

TID SOM RESSOURCE

I det traditionelle afrikanske værdisystem ser man tid som en ubegrænset ressource. En ubegrænset ressource behøver man ikke at spare på. Den er der bare og vil altid være der.

Nogle danske ulandsarbejdere havde hjulpet en landsby med at finde nye afgrøder. Ved årets slutning viste det sig, at høsten havde været så god, at der var overskud. Dette blev fejret og danskerne spurgte landsbyens beboere, hvad de ville bruge overskuddet til. Svaret var, at de ikke behøvede at bestille noget næste år!

NÅR FØLELSER ER PRIVATE

En vietnamesisk familie var druknet, og en dansk socialrådgiver skulle meddele dette til et herboende familiemedlem. Hun fortalte ham den skrækkelige nyhed. Han smilede og takkede for nyheden!

Hans kultur forbød ham at vise sin sorg over for en myndighedsperson.

Det er vigtigt at huske på, at forskellige kulturer ikke altid har samme forhold til offentlige myndigheder. Dette skyldes bl.a., at forskellige kulturer har forskellig historie. I demokratiske kulturer ved borgerne, at offentlige myndigheder er til for at hjælpe. I diktaturer henvender borgerne sig oftest så sjældent som muligt til myndighederne.

VERDEN RUNDT MED KULTURGRAMMATIK

NÅR DEN INDRE FILM KNÆKKER

Under en rejse i Uganda mødtes en dansker med en gruppe ugandiske kvinder. Talen faldt på, hvordan man kunne gøre deres hverdag mere bæredygtig og udnytte ressourcerne bedst muligt.

De ugandiske kvinder fortalte, at de havde bygget deres køkkener om og ændret deres komfur, så de netop blev mere bæredygtige. De brugte færre ressourcer til byggematerialer og kunne også bruge flere materialer til opvarmning.

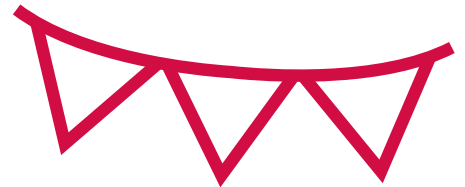
Debatten blev holdt i meget generelle vendinger, og hverken ombygninger, ressourceforbrug eller opvarmning blev eksemplificeret.

Den danske besøgende lyttede interesseret og spurgte, om hun kunne komme hjem til en af familierne og høre lidt nærmere om ombygningerne og tankerne om bæredygtig køkkenindretning.

For sit indre blik så hun, hvordan idéerne måske kunne overføres til danske forhold.

Da hun et par dage senere kom på besøg hos familien, boede de i en lerklinet hytte uden vand eller elektricitet. Køkkenet var et hjørne af hytten, og komfuret var bygget af få hjemmelavede mursten. Der blev fyret med afgnavede majscolber.

Så den indre film med et køkken i et parcelhus og nedbringning af ressourceforbrug til opvarmning knækkede. Danskeren måtte indse, at bl.a. begrebet køkken har mange udformninger, så skal en interkulturel samtale være »bæredygtig«, er det nødvendigt med flere opklarende og uddybende spørgsmål.

EN VERDEN TIL FORSKEL

I Danmark har vi ofte en fast opbygning af familiefester. Det kan fx være en rund fødselsdag, hvor gæsterne typisk sætter sig ved mindre borde. Derefter byder værten velkommen med en fælles skål og siger typisk et par ord. Han byder velkommen til familien, fætre og kusiner samt til vennerne.

I løbet af aftenen holder både familie og venner en tale og udbringer en skål for værten.

Sådan var den familiefest, som en italiener for nylig deltog i i Danmark. Da han kom tilbage til Italien, blev han spurgt om, hvordan festen var forløbet. Han svarede: »Det var ligesom en sammenkomst med en Godfather på Sicilien«.

Da jeg som dansk deltager hørte det svar, spurgte jeg, hvordan de to ting kunne sammenlignes.

Jo, lød svaret, når man holder en sammenkomst med en Godfather, så byder han typisk velkommen til de forskellige »familier« og derefter sender de enkelte familier Godfather en gentak tilbage i løbet af aftenen. Præcis det samme forløb som den danske familiefest.

Der skal *ikke* være plads til alle værdier

Af Naser Khader,
værdiordfører for
Det Konservative
Folkeparti

Danmark er et demokratisk og sekulariseret samfund. Et samfund, hvor det religiøse og det verdslige er adskilt. Samtidigt er det danske samfund opstået ud fra et fundament af lutheranske værdier.

Lutheranisme er vores samfundskulturelle udgangspunkt; det skal ikke forstås som noget, der er religiøst betinget. Sekularisering og demokrati tillader netop religionsfrihed, men desværre oplever vi mange situationer, hvor religionsfrihed kan give anledning til kultursammenstød, der udfordrer vores demokratiske værdier.

Velfærdssamfundet bygger på den kristne grundtanke om næstekær-

lighed. Det er en tanke, som rummer en implicit forudsætning om, at vi alle forpligter os til fællesskabet. Det kan være økonomisk, men også kulturelt.

Tidligere har min forståelse af integration båret præg af en tro på, at to kulturer ville mødes, så de på et tidspunkt gennemsyrede hinanden og skabte en tredje kultur. Men i dag er min forståelse en anden. I Danmark er vi så vant til at se alle som lige, at vi kan have svært ved at holde fast i, at ikke alle værdier er lige. For vores demokratiske kultur forfordeler tolerance, men tolerance er ikke ensbetydende med, at vi skal give køb på værdier om frihed og selvbestemmelse.

Frihed kædes ofte sammen med en laissez faire-indstilling til, hvordan vi som borgere lever vores liv. Men i mit møde med parallelsamfundene er jeg blevet tvunget til at genoverveje min forståelse af frihed fra

statens indblanding. Jeg har aldrig følt, at staten skulle involvere sig i privatsfæren, men det er ikke ensbetydende med, at vi som samfund ikke bør og skal holde ved vores demokratiske kultur.

Frihed og demokrati

Frihed er afgørende for vores demokrati, men frihed kan også anvendes til at undertrykke, og det er i strid med vores danske idealer og kultur. Førrige års lovgivning om burkaer og andre maskeringer er et vigtigt skridt mod, at vi klargør, hvad vi forstår som frihed, hvordan vi forstår og ønsker, at vores samfund er. Forbudet mod burkaer er et godt eksempel på, hvordan vi kan værne om vores kulturelle principper i mødet med de dilemmaer, vi står overfor. Anerkendelse af forskellige kulturer og værdier skal ikke betyde, at vi går på kompromis med det grundlæggende ønske om

personlig frihed og vores demokratiske kultur.

Det er uundgåeligt i et åbent samfund som det danske, i en globaliseret verden, som vi lever i, at værdisammenstød kommer til at finde sted. Og når det sker, er det uendeligt vigtigt, at vi ved, hvad vi står for, og at vi tør holde fast i det. Vi må ikke være i tvivl om, at demokratiske værdier er bedre end andre, at det er den kultur, vi ønsker at leve med og forpligtiger os til at stå op for. Vi skal stå op for vores frihedsidealer, vores ønske om inklusion og åbenhed. Vores syn på hinanden som ligeværdige betyder, at der skal være plads til alle, men ikke nødvendigvis til alle værdier. Det er vigtigt at forstå, ellers risikerer vi, at vores frisind og åbenhed giver anledning til en reel underminering af vores kultur.

Som politiker føler jeg et ansvar for at værne om den kultur og det samfund, vi lever i. Den demokratiske kultur, individuel frihed og en lutheransk tradition, som gør vores land særegent. Det tror jeg ikke, man kan gøre uden at uddanne og gribe ind med lov. Hvor meget jeg end ønsker, at det var anderledes.

Det ville være naivt at overlade værdierne til en ideologisk tilgang, hvor man stoler blindt på, at alle af sig selv forstår betydningen af demokratiet – og hvorfor demokrati er bedre end andre samfundsformer. Frihed til at handle, som man vil, bliver uundgåeligt en hindring for andres frihed.

Derfor bliver vi nødt til at bestræbe os på assimilation. Assimilation betyder ikke, at man skal nulstilles kulturelt, men at man tager Danmark og de danske værdier til sig. Jeg holder fx Eid og jul for mine børn. Parallelsamfund, som lever uden blik eller forståelse for værdien af Danmarks demokratiske kultur, skal have en håndsrækning. Kun ved at stå fast på vores samfunds værdier og kultur kan vi skabe en fælles forståelse for, hvorfor den er ønskværdig. En fælles kulturforståelse er forudsætningen for, at det demokratiske velfærdssamfund vil vare ved. Til trods for vores forskellige kulturelle baggrunde.

Kulturelt dilemma

Burka og niqab er et meget omdiskuteret kulturelt dilemma og et eksempel på, hvordan vi fra politisk hånd har taget skridt mod at værne om en fælles kultur i Danmark. Niqab og burka er beklædningsgenstande, som er i uoverensstemmelse med den værdikonservative forståelse af dansk kultur. De symboliserer en gren af islam som trosretning, hvor kvinder er reduceret og dermed frarøvet deres frihed, begrundet i mænds ustyrlige tilbøjeligheder.

Derfor er det beklædningsgenstande, vi i den danske kultur ikke kan

acceptere. Vi kan ikke acceptere, at man bærer en beklædning, der under påkaldelse af religionsfrihed gør det legitimt og acceptabelt at frarøve andre deres personlige frihed. Respekt for kulturelle forskelle er ikke ensbetydende med en stiltiende accept af praksisser, der har en iboende frihedsfrarøvelse.

For dette handler netop ikke om, hvorvidt man har ret til at tro. Det handler ikke om religion, det handler om kvindeundertrykkelse. En sådan overskridelse af individets frihed stiller os i en position, hvor vi bliver nødt til at stå fast og hævde, at nogle værdier er mere værd end andre. Særligt når vi skal sikre den danske, demokratiske kultur.

Selv om maskeringsforbuddet blot behandler et overfladisk udtryk for et kultursammenstød og et forskelligt syn på, hvilke værdier der er vigtige i vores samfund, er det et vigtigt skridt på vejen til at sikre en fælles kulturforståelse.

Burkaspørgsmålet er svært, fordi det peger på et paradoksalt dilemma i den demokratiske kultur.

For vores demokratiske kultur bygger på tolerance af alle holdninger og meninger, så længe de ikke indskrænker andres frihed og sikkerhed. Men det betyder også, at det bliver svært at blive konfronteret med ikke-demokratiske kulturer.

Ikke mindst når de forekommer i vores eget samfund.

Men her er det vigtigt, at vi holder ved vores kultur og frihedsværdier. Og de er ganske enkelt ikke i overensstemmelse med kvindeundertrykkende beklædning. Selv om det kun er symptombehandling at forbyde niqab og burka, er lovgivning

på handling vores eneste middel til at gøre op med de kulturelle sammenstød, som sætter demokratiske værdier på spil.

Når vi ikke tør at sætte vores kulturelle grundlag og dertilhørende værdier højere end vores bestræbelser på ikke at krænke individers meningsfrihed og religionsfrihed, sætter vi vores samfundsidealer på spil. Man stilles i et dilemma om at sikre demokrati og frihed ved at agere på en måde, der netop synes at begrænse det frie valg. Men den eneste måde vi kan sikre vores kultur, det danske demokrati, er ved at holde værdierne i hævd – selv når det griber ind i privat-sfæren.

Den nødvendige viden

Som samfund bør vi forpligte os til at gøre vores demokratiske kultur tilgængelig, og det kan vi bedst gøre ved at uddanne. Viden om de værdier og muligheder, som vores samfundskultur giver os, er afgørende for, at vi kan øge forståelsen og fællesskabsfølelsen i vores lille

...For vores demokratiske kultur forfordeler tolerance, men tolerance er ikke ensbetydende med, at vi skal give køb på værdier om frihed og selvbestemmelse.

land. Det er vores fælles opgave at assimilere alle borgere i samfundet. Det er den eneste måde, vi kan skabe en loyalitetsfølelse over for det danske samfund og vores kulturelle og værdimæssige ophav.

Dansk kultur hverken kan eller skal påtvinges folk. Og kulturelle forskelle er ikke noget, vi skal lade os skræmme af, inklusionen er forsat en central del af den danske kultur og vores værdigrundlag. Det handler bestemt ikke om, at man ikke har ret til at praktisere sin religion.

Tag ikke fejl – religion og tro har sin plads i det danske samfund. Det er en frihedsrettighed, som vi ikke skal berøve nogen. Men religionsfriheden skal ikke stå i kontrast til den

Naser Khader, værdiordfører for Det Konservative Folkeparti

måde, vi har indrettet samfundet på. Vi skal holde fast i, at vores demokratiske kultur og dertilhørende værdier ikke er noget, vi kan eller vil give køb på for inklusionens skyld. Derfor er det så meget desto vigtigere, at vi sørger for at tydeliggøre vores kultur i det offentlige liv. Ved at gøre vores værdier til en naturlig del af hverdagen for alle dele af samfundet skaber vi en grobund for udbredelsen og anerkendelsen af vores demokratiske kultur.

Jeg ser det som statens opgave at sikre, at en assimilation er mulig. Der er behov for at skabe forudsætninger for, at en indlevelse og værdsættelse af demokratiske principper kan forekomme. Det er derfor, at man fra statens side griber ind og skaber begrænsninger, som vi så ved forbuddet af burka og niqab. Det er ikke fordi, man ønsker at begrænse, at man lovgiver på denne måde – det er for at beskytte vores kultur.

Om Naser Khader

Medlem af Folketinget for Det Konservative Folkeparti.

Formand for forsvarsudvalget og ordfører på:

Udenrigs- og sikkerhedspolitik, retspolitik, menneskerettigheder, værdier og beskæftigelse.

MINDMAPPING – AT BESKRIVE SIN EGEN KULTUR

Kultur er noget tillært, ikke nedarvet. Den stammer fra det miljø, hvor man er vokset op. En mindmap med emnet kultur viser forfatterens KulturGrammatik.

Folkevirke har bedt deltagere i projektet med forskellig alder og køn, som bor forskellige steder i Danmark, om at skrive deres mindmap med kultur som emne. Nogle havde prøvet det før, andre prøvede det for første gang.

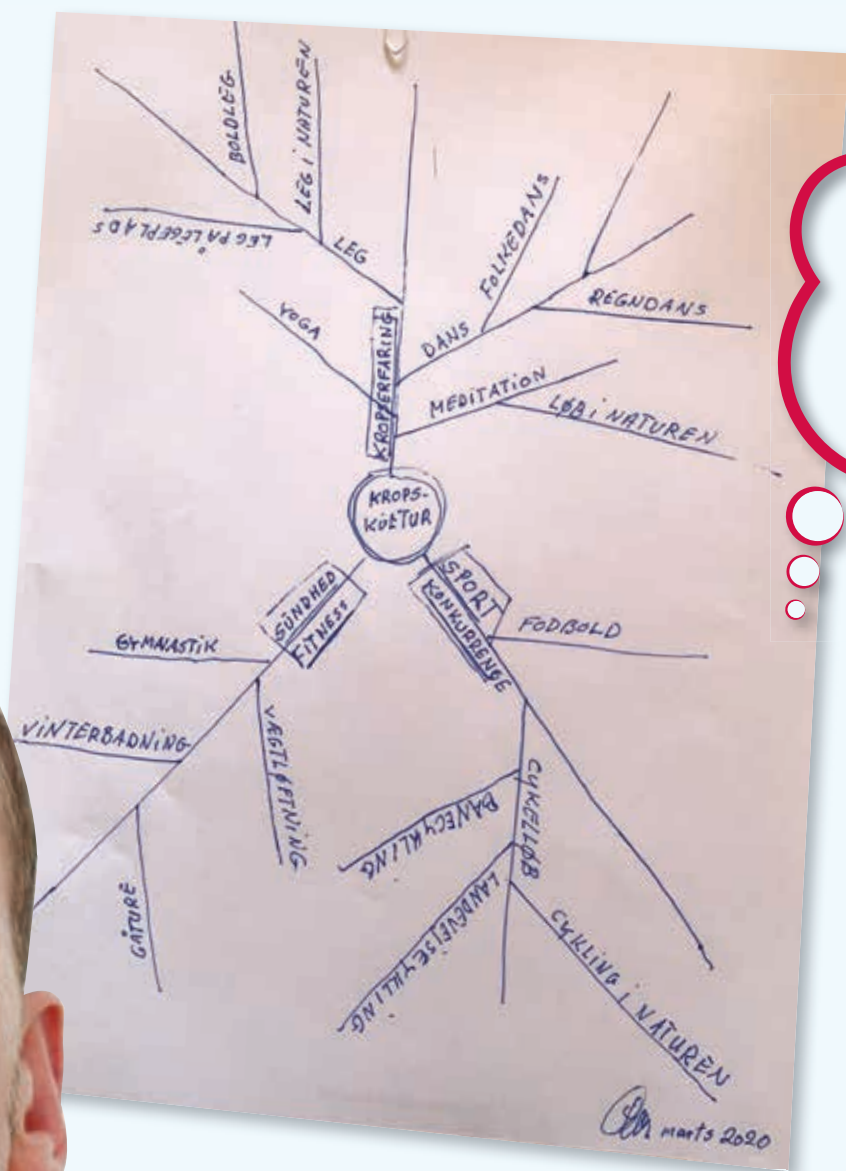
Mindmapping kan bruges til:

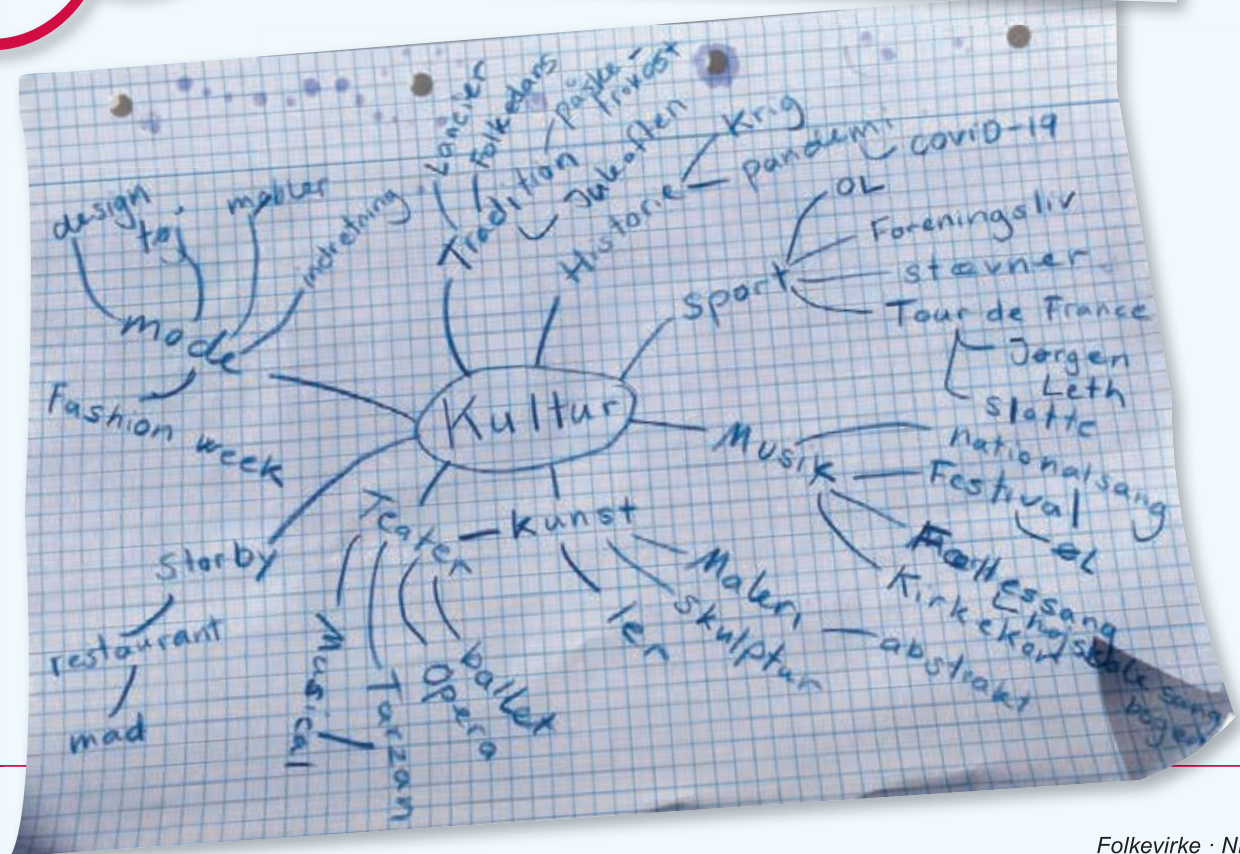
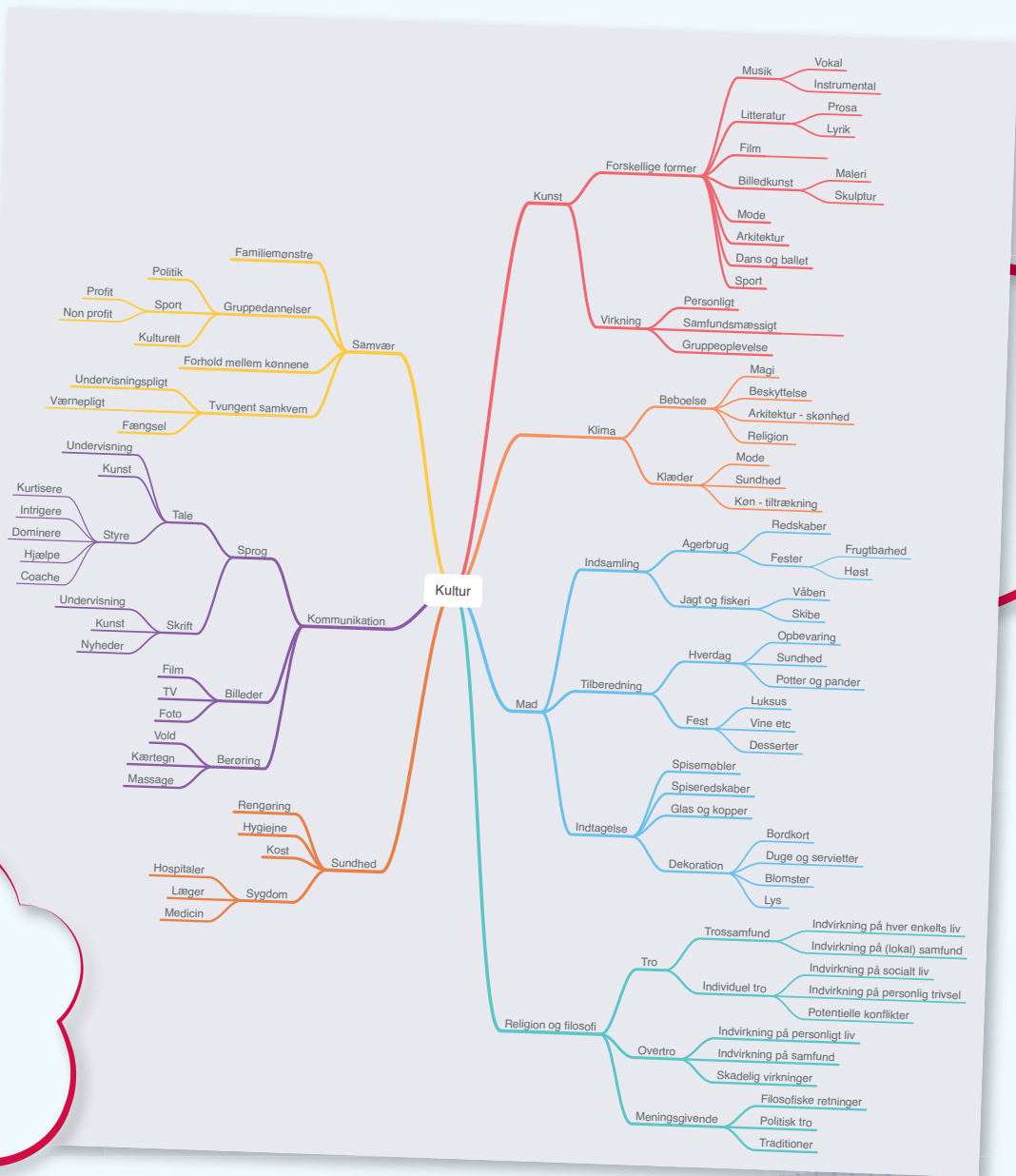
- En visualisering af tanker
- Som et planlægningsværktøj
- Som et evalueringsværktøj
- Til at skabe overblik
- Som et diskussionsoplæg

I hver mindmap ses, hvordan den enkelte reflekterer over sig selv og herved har skabt et overblik over

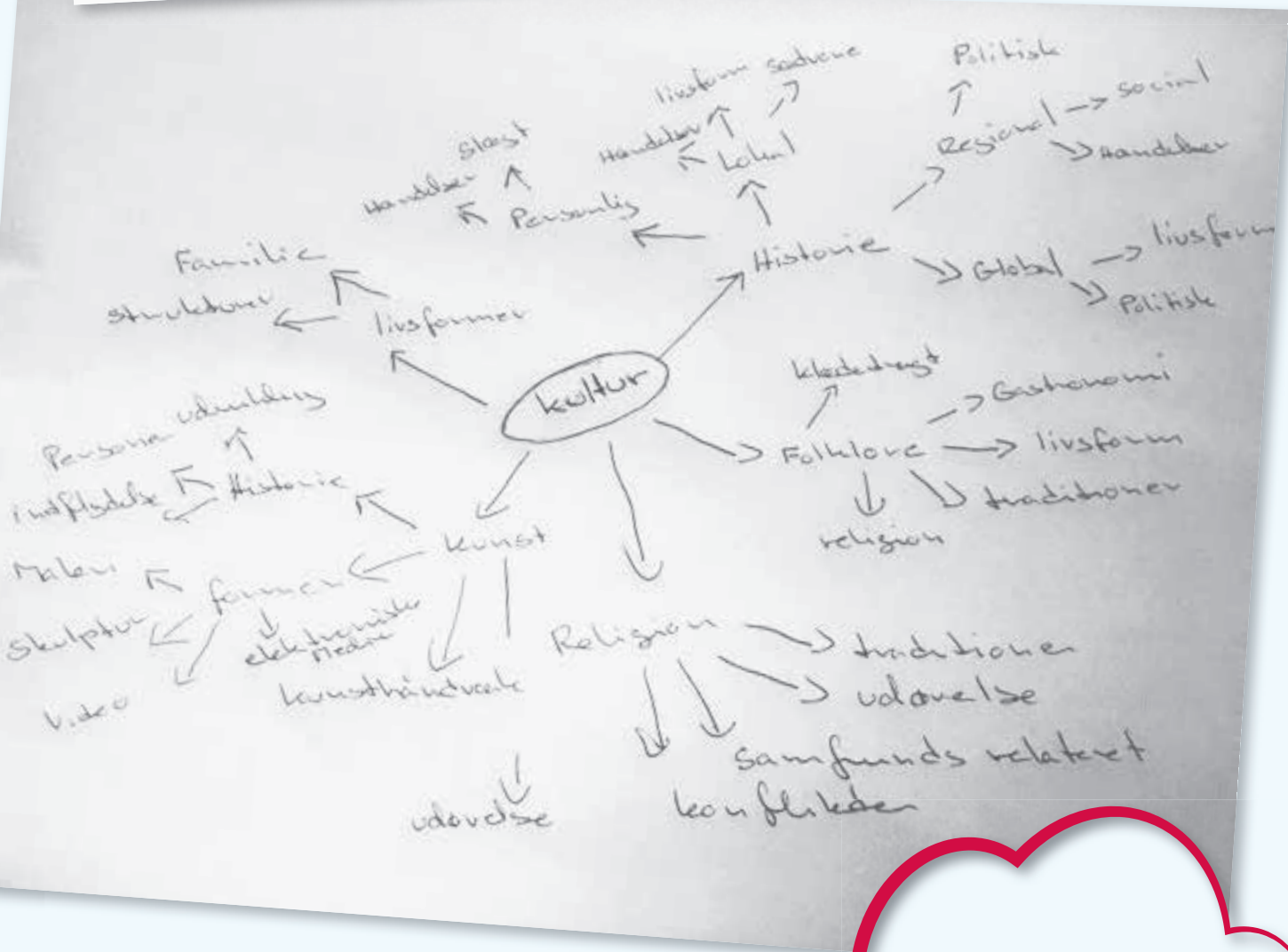
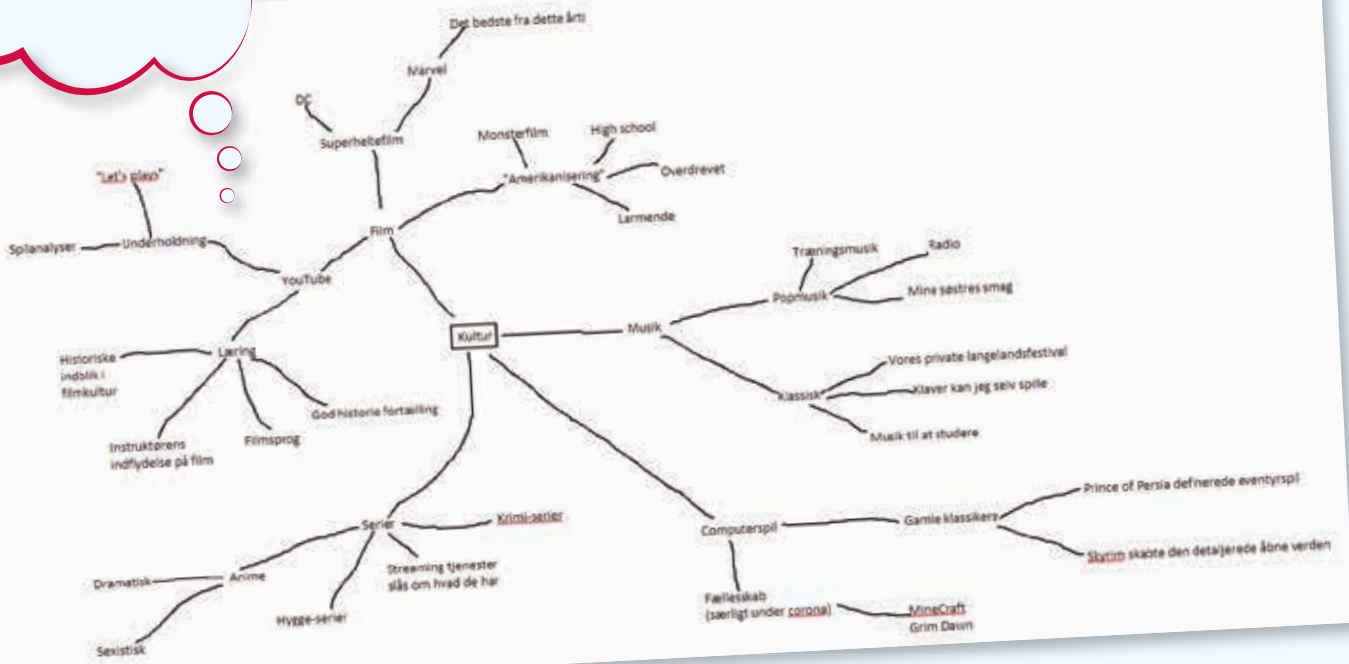
sin egen KulturGrammatik. Hvad er vigtigst, når emnet er kultur? Dette ses af valget af hovedgrene. Som eksempler kan nævnes to ældre deltagere, som har været aktive sportsmænd hele deres liv, udnævne en hovedgren til at handle om sport, mens en ung studerende interesserer sig for mode, musik

og teater. Ved at læse en mindmap får man et kendskab til forfatteren. Næsten alle, uanset alder og bopæl, skriver historie som hovedgren. At historie er valgt som hovedgren viser, hvor vigtig den enkeltes kendskab til egen historie er – at historiebevidstheden er en del af KulturGrammatikken.

MINDMAPS

Det *kulturløse* samfund

Af Michael Thierry

Jeg er en tvivlsom type at tilstille den slags opgaver. For jeg svarer altid på noget andet, end det jeg bliver spurgt om.

Som spørgsmålet er stillet, er svaret let: jeg har ingen kultur. Eller rettere, jeg er ikke en del af en kultur.

Problemet for vores samfund er netop, at det ingen kultur har. At det er kulturløst.

Kultur er et livsmønster, folk er underlagt inden for et afgrænset geografisk område. Det er ikke noget, man

kan eller skal finde. Leder man efter kulturen i samfundet, er det fordi, der ikke er nogen.

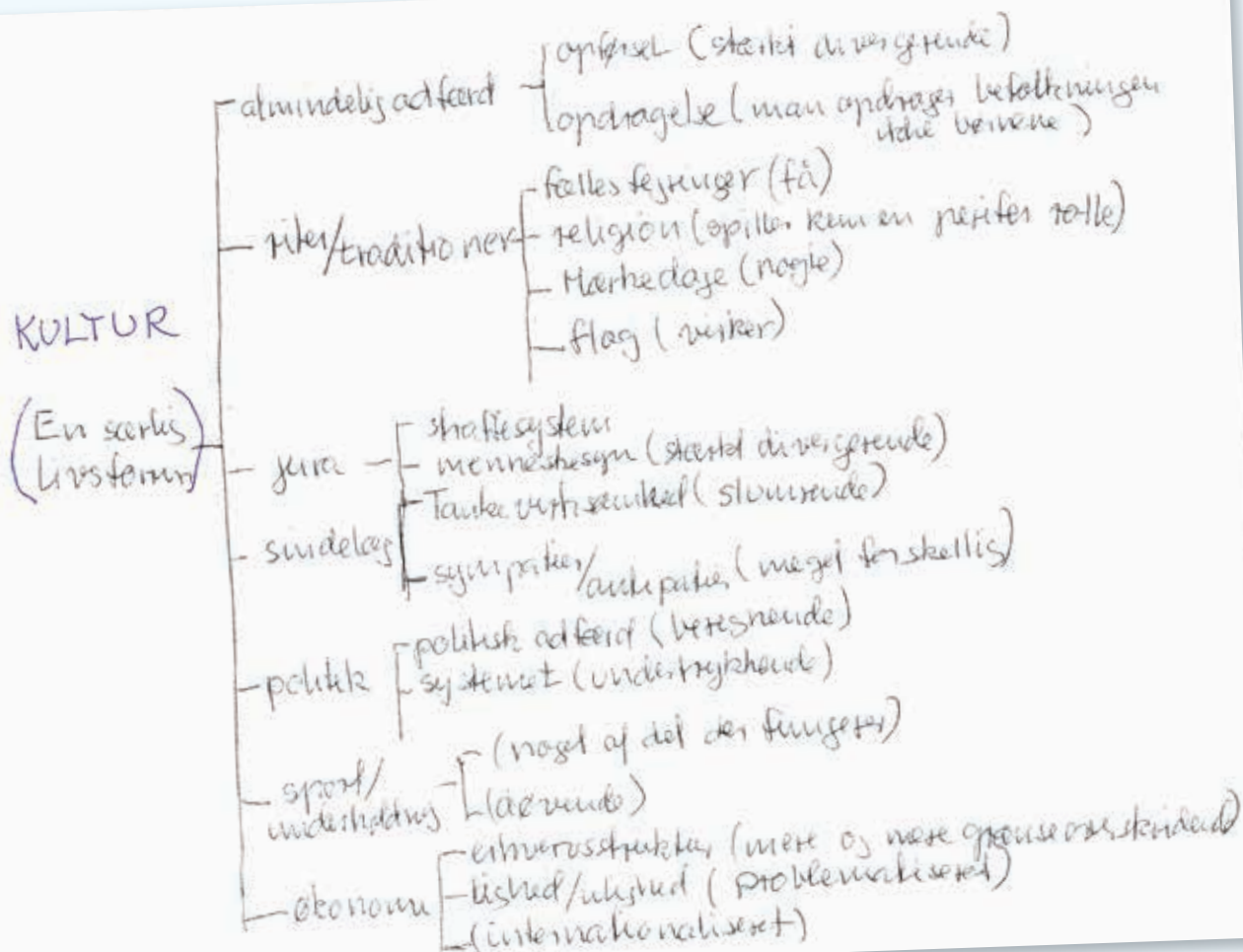
Multikulturisme er en selvmodsigelse, da kultur netop er defineret ved sin absolutte ensidighed.

Så ensidig at ens kultur i alle tilfælde er noget, som man forsøger at pådutte alle andre med økonomiske eller militære midler.

Jeg har ikke nævnt kunst, da kunst i sit udgangspunkt ikke har noget med kultur at gøre. Fordi kunst er fri. Netop det modsatte af hvad kultur er.

Kultur er ikke god. Den er heller ikke ond. Kultur er kendetegnet ved at være stærk. Netop på grund af sin ensidighed.

Med min mindmap har jeg prøvet at udarbejde sådan et skema, som jeg er blevet bedt om. Da jeg lever i et kulturløst samfund, kan jeg jo ikke så godt give udtryk for min kultur, som jo ingen kultur er, da det kun er min. Så i stedet har jeg forsøgt at vise, hvorfor vi ingen kultur har. Det står i parenteserne.

Opskrifter

I løbet af Folkevirkes projekt »Kultur-Grammatik« er der blevet serveret forskellige retter. Det har været en del af projektet, at deltagerne også

med deres smagsløg har skullet opleve forskelle på danske og mere fremmedartede retter. Nogle af retterne kan meget let laves med

ingredienser, som kan købes de fleste steder i Danmark. Her er nogle af de retter, som deltagerne var begejstrede for:

Irakiske Kebbe Aleppo

Giver op til 25 stk.

Ingredienser

- 1/2 kg hakket oksekød
- 1/2 kg løse ris/jasminris
- 1 tsk. salt
- 1 tsk. peber
- 2 tsk. gurkemeje
- 1/4 tsk. spidskommen
- 1 stort løg, finthakket
- 1/2 dl mandler (valgfrit)
- 1/2 dl rosiner (valgfrit)
- 1/2 dl hakket bredbladet persille
- Smagsneutral olie til stegning
- Knips safran/1 tsk. gurkemeje
- 1 tsk. pulveriseret tørret lime (kan købes enten som hele tørrede lime eller i pulver)

Fremgangsmåde

Kom ris og vand i en skål, så vandet dækker risene godt. Lad det stå i en time, hvorefter vandet hældes fra og risene skylles.

Kom ris og vand i en gryde og varm op til det koger (vand skal dække et par cm over risene).

Tilsæt så safran eller gurkemeje. Sæt låg på og lad det simre i

omkring 15 minutter eller til vandet er absorberet. Risene må gerne være dér, hvor man normalt tænker, at de lige skal have 5-10 minutter mere, før de er klar.

Tag gryden af varmen. Hæld risene i en skål og vent, indtil de er lune. Ælt risene, indtil de bliver til en ret jævn dej og stil dem derefter til afkøling.

Fyld

Steg de finthakkede løg i rapsolie. Bland nu 500 gram hakket oksekød i og lad det blive godt stegt. Sørg for, at der ikke er klumper af hakket oksekød, men at det hele er fint adskilt. Tilsæt gurkemeje, salt, peber og spidskommen. Når kødet

er blevet lysebrunt, tilsæt tørret lime, sluk for varmen og tilsæt persille. Derefter skal kødet afkøles i 10-15 min.

Tag en håndfuld ris på størrelse med et æg og form dem til en bold. Prik et hul med fingeren for at gøre plads til fyldet. Kom fyld i hullet og klem toppen sammen. Du kan efterfølgende forme den som en amerikansk football (den typiske form) eller lade den forblive en rund kugle.

Frituresteg dine kibbeh i meget varm olie i cirka 10 minutter eller indtil de opnår en gyldenbrun farve. Læg dem på en serviet lige efter stegningen for at forhindre overflødig olie.

Baba Ganoush salat med granatæblekerner og valnødder

Ingredienser

- 1 aubergine
- 1 fed hvidløg
- 1 spsk. tahin
- 4 spsk. græsk yoghurt
- 3 spsk. citronsaft

- 2 spsk. granatæblesauce (kan købes hos grønthandleren)
- 3-4 spsk. groft hakkede valnødder
- 4 spsk. olivenolie
- 2 spsk. frisk mynte, finthakket + et par blade til pynt
- Salt, sort peber, friskkværnet

Fremgangsmåde

Skyl auberginen og prik den mange gange med en gaffel, kom den hele aubergine i en 180 grader varm

ovn og bag den i 45 minutter. Lad den køle af, hvorefter den halveres og auberginekødet skræbes ud.

Blend tahin, yoghurt, citronsaft, salt, peber og bland det grundigt til en cremet dip.

Kom auberginekødet og cremet dip i en skål.

Kom granatæblesauce i.

Smag til med salt, peber og olivenolie. Tilsæt granatæblekerner, hakket mynte og valnødder.

Småkageopskrifter, Shahnaz Rostami fra Iran

Valnøddesmåkager

Ingredienser

- 6 æggeblommer
- 300 g valnødder i store stykker
- 6 spsk. sukker
- ½ tsk. vaniljesukker

Fremgangsmåde

Først skal sukker, æggeblommer og vaniljesukker røres grundigt, indtil det er helt hvidt, og til sidst tilføjes hakkede valnødder.

Ovnen skal forvarmes på 200 grader.

Tag et stykke bagepapir og læg det på et fad. Med en spiseske fyldes blandingen på bagepapiret med 2-3 cm mellemrum.

Skal bages i ovnen i 20 minutter.

Sesam småkager

Ingredienser

- 2 glas sesam
- 1 glas sukker

Fremgangsmåde

Smør et stykke bagepapir. Det skal ligge klart før andet igangsættes.

Først skal sesam ristes meget let.

Herefter skal sukker smeltes på en stegepande. Det er bedst at løfte stegepanden et par gange, imens sukkeret smelter, indtil det er helt smeltet ellers kan sukkeret blive brændt.

Når sukkeret er smeltet, skal det ristede sesam blandes med sukkeret på stegepanden, rør hurtigt rundt.

Den færdige blanding fra stegepanden hældes hurtigt på bagepapiret (bagepapiret skal være klar før noget andet). Et andet stykke bagepapir lægges oven på blandingen, brug en kagerulle til at udjævne hele blandingen til den er flad og har samme tykkelse over det hele.

Mens den færdige blanding stadig er lidt varm, skæres den i små tern med en kniv. Herefter venter man til blandingen er kølet, hvorefter de små stykker kan knækkes af.

Folkevirkes landsmøde i Coronaens tegn

På grund af Corona-udbruddet måtte Folkevirkes forretningsudvalg beslutte, at årets landsmøde skulle holdes »elektronisk«, mens det planlagte debattmøde er udsat til september.

Ifølge vedtægterne skal Folkevirke holde landsmøde inden udgangen af april, og et godkendt referat og regnskab skal derefter bruges over for myndigheder og fonde.

Landsmødet blev derfor gennemført sådan, at alle medlemmer fik tilsendt årsregnskab og skriftlig årsberetning sammen med en dagsorden. I perioden frem til den 17. april kunne der stilles spørgsmål via mail, og senest den 17. april skulle de stemmeberettigede fremsende deres holdninger og indstillinger til årsberetning, årsregnskab samt valg. Det har ikke været det optimale forløb for det personlige møde og debatter, som Folkevirke altid har sat i højsædet. Men i år var det nødvendigt – og Folkevirke håber så på, at efteråret kan blive fyldt med livgivende møder og samtaler!

Karen Hallberg blev valgt til dirigent og referent, mens Birgit von der Recke blev valgt til stemmetæller. De mundtlige og skriftlige årsberetninger for landsforeningen Folkevirke blev i år slået sammen.

Annemarie Balle indledte sin årsberetning med at omtale Folkevirkes 75-års jubilæum i foråret 2019. Hun pegede bl.a. på, at jubilæums-

dagen blev en flot og givende dag, hvor Folkevirke samtidig kunne præsentere sin nye jubilæumsbog med tilbageblik på de 75 år, der er gået, men også fyldt med visioner for de år, som kommer.

Dagen var mere end blot en fejring af et jubilæum – der var plads til debatter, kulturelle indslag og samtaler. Der kom mange forslag frem om, hvordan de næste mange år kan forme sig. Men gennemgående var det, at der i fremtiden også skal lægges vægt på samtalen og det personlige møde som rammer for debatter om aktuelle og vedkommende emner inden for den sociale, kulturelle og politiske folkeoplysning. Præcis sådan som Folkevirke gør det i dag.

Men stadig på en måde, så deltagerne føler sig velkomne og debatterne vedkommende.

Annemarie Balle omtalte også to store danske projekter, som Folkevirke gennemførte i det forløbne år. Det drejer sig om »Hvorfra kommer forandring« og »KulturGrammatik«.

Hun pegede, at begge projekter flugter med Folkevirkes fokusområder – de sociale, kulturelle og politiske områder.

I begge projekter har Folkevirke samarbejdet om møderne med foreninger, som vi ikke tidligere har været i kontakt med. Alle folkevirkebrugere har været inviteret, men da vi gennem de senere år har haft ekstra pladser, valgte vi i år at udbyde kurser og arrangementer til en større gruppe.

Ved de nye samarbejder er det lykkedes både at have flere deltagere og dermed også en bredere debat, ligesom det er lykkedes at få nye vinkler på debatterne, da deltagerne er kommet med meget forskellig baggrund – både aldersmæssigt og kulturelt.

Et andet område, som landsforeningen Folkevirke har været involveret i, er et internationalt projekt om stemmesedlers udformning.

Projektet støttes af Nordisk Ministerråd og koordineres af svenske folkeoplysere, som har hovedkontor i Stockholm.

Annemarie Balle kom også ind på Folkevirkes økonomi. Her pegede hun på, at set helt overordnet, så kan Folkevirke se tilbage på et år, hvor økonomien fortsat har været inde i en god gænge.

Sidst lød der en stor tak til de offentlige og private fonde, som gennem 2019 har støttet Folke-

virkes aktiviteter, projekter og drift.

Beretningerne blev enstemmigt godkendt af de stemmeberettigede. Også de mundtlige og skriftlige årsberetninger for kulturtidsskriftet »Folkevirke« blev i år slået sammen. I Annemarie Balles beretninger blev årets fire temablade omtalt, ligesom hun pegede på temabladenes sammenhæng med landsforeningens generelle fokus.

Beretningerne blev enstemmigt godkendt af de stemmeberettigede. Det reviderede årsregnskab samt

budget blev enstemmigt godkendt. Forretningsudvalget havde foreslået et uændret kontingent, og det blev enstemmigt godkendt af Folkevirkes stemmeberettigede.

Valg

Tre forretningsudvalgsmedlemmer var på valg, nemlig Susanne Tarp, Lene Lund og Mona Jensen.

Susanne Tarp og Lene Lund var begge villige til genvalg og blev enstemmigt genvalgt. Tove Kristensen blev enstemmigt valgt til forretningsudvalget i stedet for Mona

Jensen, som ønskede at opstille som suppleant i stedet for ordinært medlem. To suppleanter var på valg, nemlig Ulla Lunde Hansen og Tove Kristensen. Begge var villige til genvalg. Da Tove Kristensen tidligere var blevet valgt som ordinært medlem af forretningsudvalget, bortfaldt hun som valgbar under dette punkt. Ulla Lunde Hansen blev sammen med Mona Jensen enstemmigt valgt som suppleanter. Der var ikke indkommet forslag. Der var ingen kommentarer under punktet eventuelt.

Hjortebrøl, kongejagt og spætteliv

Tag familien med på Folkevirkes efterårstur i Jægersborg Dyrehave

Folkevirke er i gang med at planlægge efterårets mange aktiviteter. En af dem er den tilbagevendende **efterårstur i Dyrehaven**, hvor deltagere mødes ved Røde Port nær Klampenborg S-togs station.

Datoen ligger ikke helt fast, men der stiles mod en **lørdag i september kl. 10.00**.

Det er **naturvejleder Lars Rudfeld**, som vil lede gruppen i roligt tempo gennem Dyrehaven. Turen vil vare to-tre timer, og der vil være stop undervejs, bl.a. ved **Eremitageslottet**. Her holder vi en pause, så det vil være klogt at medbringe kaffe/vand eller andet at styrke sig på. Turen slutter ved **Peter Lieps Hus** ved Klampenborg Station, hvor det er muligt at spise frokost eller drikke eftermiddagskaffe for egen regning.

Pris for turen er **50 kr.** for **voksne**, mens **børn** deltager **gratis**. Der betales ved turens start til Folkevirke til Jeanne Bau-Madsen.

Tilmelding til:

folkevirke@folkevirke.dk.

Deltagerantallet er begrænset til 15-20 personer, så Folkevirke tager imod tilmeldinger efter først til mølle-princippet.

SES VI?

**Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage.**

Ved redaktionens slutning
forelå der oplysninger
om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger kan fås
ved henvendelse til
Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11
(bedst tirsdage mellem kl. 9 og 16)
eller folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig som
åbne debatter om aktuelle emner,
hvor deltagerne som regel
tager udgangspunkt i et oplæg.
**Folkevirkes møder er åbne
for alle interesserede!**

REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke
Tlf. 56 49 21 65

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

Kontakt:

Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K. eller
Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 21 27 62 19
folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.
Tlf. 33 32 83 11

Debatmøderne foregår på torsdage kl. 12.00-14.30.

Datoer og bøger er aftalt
af studiekredsen.

28. maj

Udflugt til Rungstedlund – tilrettelæg-
gelse: Bodil og Inger Filipesen.

Der betales kontingent for hele
sæsonen ved kursusstart
(efterår og forår) i alt 600 kr.

Litteraturkredsen har eksisteret i
flere år, og der kommer hele tiden nye
medlemmer. Men der er plads til flere,
som har lyst til at engagere sig i en
levende og vedkommende debat.

Kontakt:

Britta Poulsen
Tlf. 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEGN

Vestegnens Litteraturkreds

Møderne holdes den sidste tirsdag
i hver måned.

Med mindre andet er nævnt,
så holdes alle møder i
Glostrup Fritidscenter, mødelokale 2,
kl. 14.00-17.00.

26. maj

Under planlægning.

Tilmelding og kontakt:

Formand Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund
Tlf. 43 64 62 07
Næstformand Ingelise Olsen
Kasserer Annelise Bohn
Mobil 21 68 02 42
E-mail: familienbohn@hotmail.com
Suppleant/revisor Anne Birthe Kyed

REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE VESTHIMMERLAND

Alle arrangementer foregår på
Farsø Hotel kl. 14.00-16.15,
hvis ikke andet er nævnt.
Entré og kaffe med kage – 90 kr.

Kontakt:

Formand:
Tove Kristensen,
Hans Egedes Vej 120, 9600 Aars
Tlf. 20 87 64 12
Tove.kristensen2@skolekom.dk
Næstformand:
Else Thirup, Aars
Tlf. 23 25 28 17
Sekretær:
Lone Nørgaard,
Svoldrupvej 122, Vognsild, 9600 Aars
Tlf. 98 65 82 57
pelonor122@gmail.com

Bestyrelsesmedlemmer:

Margrethe Dam Hansen, Farsø
Tlf. 41 59 33 34

Ellen Kahr Thomsen, Blære
Tlf. 98 66 62 05

Suppleanter:

Mona Jensen, kasserer,
Aalborgvej 4, Hornum, 9600 Aars
Tlf. 22 40 29 58

Mona22402958@gmail.com

Iris Brink Hansen, Risgårde

Tlf. 98 63 60 42

Vesthimmerlands

Litteraturkreds

Sted: Akademi ved
Dronning Ingrid Hallerne, Farsø.

Alle møder starter kl. 14.00,

med mindre andet oplyses.

Alle er velkomne!

Kontakt:

Jette Høyer, studiekredsleder

Tlf. 25 39 97 96

Inger Olsen

Tlf. 98 63 34 34

REGION MIDTJYLLAND

HERNING

Møder holdes i Bethania, Torvet 9,
Herning.

De holdes hver anden mandag

kl. 14.00-16.00.

Der er adgang en halv time før. I løbet
af mødet holdes der en kaffepause på
ca. et kvarter, så man kan nyde sin
medbragte kaffe. Der er også mulighed
for at købe kaffe.

11. maj

Udflugt. Program følger.

Medlemskontingent for hele sæsonen
er 200 kr. Hvert møde koster
40 kr. for medlemmer og 60 kr. for
ikke-medlemmer. Satserne er også
gældende for pensionister.

Bestyrelse:

Formand:

Lene Lund,
Emil Resensvej 47, Herning

Mobil 29 92 58 50

Næstformand:

Iben Brock,
Spinkebjerg 31, Gjellerup, Herning

Mobil 22 12 95 53

Kasserer:

Tove Kattrup,

Karen Blixens Vej 1P, Ikast

Mobil 40 70 90 51

Bestyrelsesmedlemmer:
 Tytte Vestergaard Olesen,
 Laubsvej 15, Herning
 Mobil 25 80 50 67
 Birde Lindholm,
 Sabroesvej 3D, 4. sal, dør 5,
 Herning
 Mobil 23 67 76 75
 Suppleanter:
 Hanne Østergaard,
 Østre Kirkevej 38, 2. sal, Herning
 Mobil 20 41 11 40
 Doris de Voss,
 Ørnevej 32, Herning
 Mobil 21 66 06 32

HOLSTEBRO
Kontakt:
 Karen Margrethe Madsen
 Tlf. 97 41 40 92

» **REGION SYDDANMARK**

ODENSE
Litteratur- og samtalekreds
Kontakt:
 Ida Hansen
 Tlf. 66 11 23 71

» **REGION SJÆLLAND**

ROSKILDE
Kontakt:
 Britta Poulsen
 Tlf. 23 46 45 95
 britta.poulsen@privat.dk
 Kirsten Rudfeld
 Tlf. 29 61 28 81
 rudfeld@webspeed.dk

ØLSTED
Litteraturstudiekreds
 Vi mødes hver 6. uge og
 planlægger fra gang til gang.
Kontakt:
 Lis Timmermann,
 Hermelinvej 9, 3310 Ølsted

» **UDLAND**

GRØNLAND
Folkevirke i Nuuk
Kontakt:
 Rebekka Olsvig,
 Jens Kreutzmann Aqq 30,
 postboks 575,
 3900 Nuuk, Grønland

Smag på livet!

Folkevirke er et forum, hvor vi gennem dialogen søger at sprænge rammerne for egne og andres forståelser og billeder af virkeligheden.

Vi lever i et multikulturelt samfund, hvor værdisæt, trosretninger, politiske overbevisninger og holdninger kan være forskellige fra vore egne. Gennem dialog og samtale kan vi blive klogere på os selv, vores egen hverdag – og på andre og deres hverdag!

Folkevirke har spot på og arbejder på tværs af alle skel – sociale, kulturelle, politiske, geografiske, religiøse og aldersmæssige og ønsker en forpligtende, åben og fordomsfri dialog.

Folkevirkes formål er at bringe nyt initiativ til oplysningsarbejdet. Man ønsker at fremme en aktiv dialog og derved give deltagerne et bedre fundament for at deltage engageret i den demokratiske proces.

Folkevirke har kredse flere steder, og de planlægger aktiviteter lokalt, mens Folkevirkes kontor i København planlægger større møder i samarbejde med interesserede, som brænder for en god idé.

- Brug Folkevirke til:**
- ✓ At få inspiration og ny viden i de 4 årlige temablade!
  - ✓ At deltage i debatter og vidensdeling i studiekredse!
  - ✓ At deltage i rejser og studieture i ind- og udland!
  - ✓ At deltage i generationstræf!
  - ✓ At dyrke interesser og udvide din horisont igennem workshops og rundbordsdebatter!
  - ✓ At blive klogere på dig selv og verden!
  - ✓ At møde mennesker med andre holdninger og anden baggrund!

Årligt kontingent: **400 kr.**
 Du kan læse nærmere om Folkevirke på www.folkevirke.dk

Sæt i kalenderen:

Ja til engagement

Under overskriften »Ja til engagement – nej til ligegyldighed« arrangerer Folkevirke **debatmøde** i **København**. Debatterne skulle oprindeligt have fundet sted i forbindelse med Folkevirkes landsmøde, men det satte Corona-udbruddet en solid stopper for.

Da arrangementet flugter godt med Folkevirkes formålsparagraf og kerneaktiviteter, er det besluttet at fastholde arrangementet – men blot afvikle det på en anden dato. Mødet arrangeres i samarbejde med **Frelsens Hær Nørrebro**.

Den nye dato ligger endnu ikke helt fast, men der sigtes mod en dato i **slutningen af september** eller i **begyndelsen af oktober kl. 14-17**. Arrangementet starter med en **paneldebat** med oplæg fra to-tre engagerede personer under overskriften »Ja til engagement – nej til

Generalsekretær Knud-Erik Therkelsen, Grænseforeningen.

ligegyldighed«. Derefter er der **fælles debat**. Oplægsholdere vil komme med hver deres vinkel på, hvordan vi kan sige »ja til engagement og nej til ligegyldighed«.

Efterfølgende vil der være debat om, hvordan vi kan sige »ja til engagement«, hvor vi sammen drøfter, hvordan vi kan være med til at forandre fællesskabet.

Programmet er ikke helt på plads, dog ligger det fast, at **generalsekre-**

tær Knud-Erik Therkelsen fra **Grænseforeningen** bliver en af oplægsholderne, og at **Folkevirkes formand Annemarie Balle** vil være facilitator for debatten.

Mødested bliver **Thorsgade 48A, 2200 København N**.

Det er **gratis** at deltage, og alle er velkomne. Dog er det af hensyn til det praktiske nødvendigt med en **forhåndstilmelding**.

I løbet af mødet serveres kaffe og kage.

Interesseret?

Send gerne en mail med besked om forhåndsinteresse til:

folkevirke@folkevirke.dk

Så snart datoen er fastlagt, vil den blive meddelt på Folkevirkes hjemmeside – www.folkevirke.dk – og omtalt i Folkevirkes nyhedsbreve.